

Головним завданням викладача в цьому є знайти таку «золоту середину» у взаємодії зі студентами, при якій процес навчання та спілкування буде більш успішним та плідним.

В. О. Лебедєв

КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ТА БУСІДО

«...Соромтеся боягузтва, соромтеся жадібності, соромтеся малодушності – і ви навчитеся відрізнити праведне від несправедливого і підете дорогою добра» [1, с. 58].

Сьогодні в Україні багато говорять про академічну доброчесність, яку розуміють як сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Порушенням академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація та ін.

Ведуться розмови про створення особливого кодексу поведінки, який має коригувати поведінку членів наукової спільноти (а в деяких ЗВО його аналоги вже написані). Корисним в цій справі міг би стати бусідо – кодекс поведінки японських самураїв. Слово «бу-сі-до» в буквальному перекладі означає «військовий» - «лицар» - «спосіб поведінки», тобто ті правила, яких воїнам-аристократам варто дотримуватися як у повсякденному житті, так і в умовах поєдинку, війни, бою. Властиве синтоїзмові поклоніння силам природи виховало в самураях любов до своєї країни, а благоговіння перед предками зробило фігуру імператора символом нації. Що стосується етичних доктрин, найпліднішим джерелом бусідо в цьому відношенні стало вчення Конфуція, а саме сформульовані ним п'ять моральних принципів взаємин пана та слуги (керуючого і підлеглого), батька та сина, чоловіка і дружини, старшого та молодшого братів. Характер конфуціанського вчення, особливо його політико-етичні заповіді, прекрасно відповідав самураям, що склали еліту японського суспільства. Варто згадати і те, що конфуціанці шанобливо ставилися до науки, знань та освіти. Епітет «гісі» (порядна людина) вважався вищим зі звань, що вказують на майстерність у мистецтві або в умінні. Тобто можна побачити паралелі між тим, що вимагають від вченого правила академічної доброчесності, і тим, що вимагав від самурая бусідо.

У ситуації інтенсивного культурного діалогу, який відбувається у теперішній час по всій земній кулі, звернення до надбань інших культур стає ординарною справою. Тому звернення до кодексу бусідо у контексті дискусій про академічну доброчесність може допомогти у створенні правил поведінки для наукової спільноти.

Список використаних джерел

1. Клири Т. Кодекс самурая. Современный перевод «Бусидо Сёсинсю» Тайра Шигесуке. Ростов-на-Дону: Феникс, 2001. 224 с.

З. А. Сивогракова

ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ХАРАКТЕРИСТИКА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЗРІЛОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Учасниками освітнього процесу завжди є особистості, і тому психологічні чинники їхньої поведінки є вагомим фактором усіх його аспектів. Академічна доброчесність також має не тільки морально-етичний і суспільно-правовий, але й психологічний зміст. Латинською слово *integritas* (від якого походить англійське *integrity*, і, відповідно, *academic integrity* – академічна доброчесність) означає бездоганність, правильність, чистота, цілісність, чесність. Англійською ж *integrity* у різних контекстах набуває ще й значень сталості, міцності, працездатності, надійності, відповідності, принциповості, доброї репутації та ін. За одним з визначень, академічна доброчесність розуміється як «відданість академічної спільноти, навіть перед лицем труднощів, шістьом фундаментальним цінностям: чесності, довірі, справедливості, повазі, відповідальності й мужності» [цит. за 2].

Розгляд поданих характеристик як психологічних ознак і властивостей людини неминуче змушує згадати про феномен психологічної особистісної зрілості. Загальновизнаним у сучасній психології є розуміння психологічної особистісної зрілості не функцією виключно віку, а складною категорією, яка проявляється не тільки у здатності людини діяти свідомо відповідно до суспільних норм і очікувань, але й також прагнути самоствердження, реалізації своїх потенційних можливостей (А. Маслоу), глибоко усвідомлювати свої думки і почуття, прагнути цілісного життя, бути «особистістю, що у повній мірі функціонує» (К. Роджерс). На думку дослідників, психологічно зрілу особистість характеризують: емоційна сталість і самоконтроль (В. О. Ананьєв); здатність діяти незалежно від безпосередніх вимог обставин, проявляти активність, а не реактивність, керуватись самостійно поставленими цілями (Л. І. Божович); відкритість переживанню і досвіду, творчість, креативність (А. Маслоу, К. Роджерс); життєва спрямованість у майбутнє, реалістичне ставлення до себе й світу, почуття гумору (Г. Олпорт); суб'єктність, суспільна відповідальність (П. Я. Гальперін); вираженість мотивації досягнення, позитивна «Я-концепція», прагнення і вміння встановлювати близькі стосунки з іншими, проявляти емпатію і толерантність (Ю. З. Гільбух за Л. В. Долинською [1]); самостійність у подоланні життєвих криз, сформованість власної життєвої філософії